

ТАҚРИЗ

ба диссертатсияи номзадии унвонҷӯи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ **Дилафрӯз Раҷабзода** дар мавзӯи **“Хусусиятҳои анъанаи тайёр намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ ва татбиқи он дар замони муосир”**, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогика аз рӯи ихтисоси 13.00.01 - педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Қайд кардан ба маврид аст, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон вобаста ба хусусиятҳои омода намудани ҷавонон ба ҳаёти оилавӣ, ташаккули тарзи ҳаёти инсон ва татбиқи он дар замони муосир як қатор қонуну қарорҳо қабул карда шудаанд. Бо дарназардошти раванди навсозии ҷомеа ва муҳолифати ҳаёти маънавии халқ ба арзёбии фарҳангҳои миллӣ, анъана ва расму оинҳо, зарурати эҳё ва баназаргирии анъанаҳо ва урфу одатҳо ҷиҳати ҳалли масъалаҳои мураккаб дар муносибатҳои оиладорӣ ва омодагии ҷавонон ба ҳаёти оилавӣ ба миён омад. Дигаргуниҳои кулӣ дар ҳаёти ҷамъият, ҷаҳонишавии арзишҳо, бӯҳрони фарҳангиву иқтисодӣ дар тамоми кишварҳои олам, оқибатҳои ҷанги шаҳрвандӣ ва барқарор кардани иқтисодиёт дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, коҳиш ёфтани арзишҳои фарҳангӣ дар ҳаёти ҷомеаи шаҳрвандӣ, дар оила ва оиладорӣ, равандҳои мураккабтарини таназзули тарзи ҳаёти оилавӣ, коҳишёбии мақоми оила, зарурати доштани кӯдак, афзоиши ҷудошавии оилаҳо, зӯрварӣ дар оила, афзоиши босуръати аҳоли, ворид намудани арзишҳои тамаддуни бегона дар низоми оила ва оиладорӣ, масъалаи омили инсонӣ ва мустаҳкам кардани оила, эҳёи анъана ва урфу одатҳои миллӣ ва дигар мушкилоту масъалаҳои мубрам аҳамияти мавзӯи тадқиқоти илмии моро муайян намуданд.

Бо дарназардошти муҳимияти падидаи оила дар рушду ташаккули давлату давлатдорӣ ва ҳифзи арзишҳои фарҳанги миллӣ таҳкими асосҳои ташаккули оила ва оиладорӣ дар заминаи арзишҳои фарҳанги миллӣ, анъана ва урфу одатҳо яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати давлат дар ин самт ба шумор меравад, ки дар ин самт аз ҷониби давлату ҳукумат корҳои зиёде ба анҷом расонида шудаанд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муҳимияти ин масъаларо ба назар гирифта, пешниҳод намуданд, ки соли 2015 - Соли оила эълон карда шавад. Ҳадаф аз ин пешниҳод баланд бардоштани нақши оила дар ҷомеа, рушди

фарҳанги оиладорӣ ва таҳкими муносибатҳои оилавӣ, инчунин ҳифзи фарҳанги оиладорӣ чун таркиби доимии фарҳанги миллӣ ба ҳисоб меравад. Аммо дар ин замина мушкилиҳо низ ҳамаҷола ҳастанд, ки боиси нигаронӣ мебошанд. Хусусан мушкилоти ҷудошавии оилаҳо, ки ин раванди манфӣ ҳамасола афзоиш меёбад. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ин падидаи номатлуб дар соли 2010 дар 5818 ҳолат, дар соли 2011 дар 6797 ҳолат, дар соли 2012 дар 7608 ҳолат, дар соли 2013 дар 8919 ҳолат ва дар соли 2014 дар 9132 ҳолат мушоҳида шудааст. Бино ба маълумоти расмӣ, теъдоди аҳолии кишвар беш аз 9 миллион нафар буда, 45% онро кӯдакони синни то 18-сола ташкил медиҳанд. Ҳамасола дар кишвар 2,5-3 ҳазор нафар кӯдакони маъҷуб ба қайд гирифта мешаванд ва теъдоди онҳо ба ҳолати 1 январи соли 2015 - 26043 нафар ё 0,8% аз шумораи умумии кӯдакони синни то 18 соларо дар бар гирифт. Мувофиқи ҳулосаи коршиносон, дар 30-35% ҳолатҳо сабаби таваллуди кӯдакони маъҷуб издивоҷи хешутаборӣ ё никоҳи хешутаборӣ мебошад.

Таҳқиқи таърихи пайдоиш ва ташаккули анъанаҳои урфу одатҳо дар заминаи омӯзиши осори мутафаккирони форсу тоҷик, ба мисли Ибни Сино, Берунӣ, Фирдавсӣ, Унсурмаолии Кайковус, Носири Хисрав, Саъдии Шерозӣ, Аҳмади Дониш ва дигарон ба роҳ монда шудааст. Инчунин, дар бораи таърихи пайдоиш ва ташаккули анъанаҳои урфу одатҳо олимони Юнони қадим Арасту, Афлотун, Сенека, Гомер, Фукидид, Еврипид ва дигарон ақидаҳои арзишманди худро баён доштаанд.

Лозим ба ёдоварист, ки ҷанбаҳои педагогии анъана ва урфу одатҳои мардуми тоҷик дар қорҳои илмиву таҳқиқотии олимони М.Орифӣ, М.Сайфуллоев, С.Исоев, А. Маннонов ва дигарон баррасӣ шудаанд. Ҷиҳатҳои тарбиявии анъана ва урфу одатҳо дар асару қорҳои илмӣ олимони С.Исоев, М. Иззатова, Б. Раҳимов, И. Арабов, Х. Раҳимов, А.Нуров, Б.Мачидова ва дигарон инъикос ёфтаанд.

Дар қорҳои илмӣ олимони М. Ғафуров, И. Давлиев, А. Ҳошимов, А.Раҳимов, А.Нуров, Ш. Шохисматуллоев, М. Маҳмудов ва дигарон паҳлуҳои гуногуни масъалаи оила ва оиладорӣ, тарзу усулҳои зиндагии мустақилона, таърихи оилаи тоҷик, омодагии фарзандон ба ҳаёти оилавӣ, анъанаҳои мардумии оилаи тоҷик ва аҳамияти онҳо дар омода намудани ҷавонону хонандагон ба ҳаёти оилавӣ таҳлилу баррасӣ гардидаанд.

Дар таърихи педагогикаи халқи тоҷик як зумра олимони маъруф, ба мисли М. Лутфуллоев, К. Қодиров, М. Орифӣ, И. Обидов, Б. Раҳимов, А.Нуров, С.Исоев, М. Иззатова, Х. Раҳимов, Ф. Шарифов, А. Миралиев, А. Паҳлавонов, Х. Афзалов, Д. Расулов, Г. Иброҳимов ва дигарон оид ба тарбияи кӯдакон дар оила асарҳои зиёдеро иншо намудаанд.

Мавзӯи интихобнамудаи муҳаққиқ яке аз мавзӯҳои муҳими рӯзмара ба ҳисоб меравад. Бовари ҳаст, ки мавзӯи таҳқиқшаванда дар ҳаёти сиёсӣ иҷтимоӣ ҷомеа нақш ҳоҳад гузошт.

Муҳақиқ дар рисолаи худ аз **адабиёт**ҳои зиёди илмӣ ва ҳуҷҷатҳои таърихӣ бойгонӣ ба таври **васеъ** истифода намуда, пахлуҳои норавшани ин мавзӯро хеле хуб **мавриди** омӯзиш қарор додааст.

Камбудӣҳое, ки дар таҳқиқот ба назар мерасанд камбудӣҳои техникӣ ба ҳисоб рафта ба сифати он **таъсир** намерасонд.

Ҳамин тариқ, дар диссертатсияи Дилафрӯз Раҷабзода дар мавзӯи «Хусусиятҳои анъанавии омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ ва татбиқи он дар замони муосир» ба анҷомрасида ба ҳисоб рафта, аз рӯи ҳаҷм, арзиши назариявӣ ва амалӣ ҷавобгӯ ба талаботи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, тибқи меъёрҳои «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)» (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, №505 аз 26.11.2016) омода гардида, ба тамоми талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ аст ва худи муаллиф Дилафрӯзи Раҷаб. сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мебошад.

Такриздиханда:

номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

муdiri кафедраи психологияи умумидонишгоҳии

Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи

Рӯдакӣ

Исоева Дилором Саидахмадовна

Маълумот барои тамос: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ш.Кӯлоб, кӯчаи С.Сафаров 16.

Тел: (83322) 235-06

E-mail: info@kgu.tj

Имзои Исоева Д.С.-ро

тасдиқ менамоям. Сардори раёсати

кадрҳо ва КМ-и ДДК ба номи

Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ:

Амиров Файзуллоҳоҷа Азизович

